

31.1.2018

Viite PLM:n lausuntopyyntö 1.12.2017, FI.OLM.2017-4989, PLM009:00/2016

Asia Miehittämätöntä ilmailua ja lennokkitoimintaa koskevan lainsäädännön kehittäminen turvallisuuden näkökulmasta - työryhmän mietintö

1. Yleistä

Puolustusministeriö on pyytänyt valtioneuvoston kanslialta 31.1.2018 mennessä lausuntoa työryhmämietinnöstä, joka koskee miehittämätöntä ilmailua ja lennokkitoimintaa koskevan lainsäädännön kehittämistä turvallisuuden näkökulmasta (Puolustusministeriön julkaisu 3/2017). Mietinnössä esitetään, että puolustusvoimista annettuun lakiin (551/2007) lisättäisiin toimivaltuudet, joiden perusteella puolustusvoimat voisi tiettyjen edellytysten täytyessä puuttua teknistä laitetta tai voimakkeina käyttäen miehittämättömän ilma-aluksen tai lennokin kulkuun. Tavoitteena on, että puolustusvoimilla olisi mahdollisuus sen keskeisten toimintojen ja kohteiden turvallisuuden ylläpitämiseen ja niihin kohdistuvaan uhkaan vastaamiseen. Mietintö on kirjoitettu hallituksen esityksen muotoon.

Valtioneuvoston kanslia pitää tärkeänä, että hallitusohjelman mukaisesti Suomella on riittävät valmiudet vastata Suomen turvallisuusympäristön muutoksiin ja uusiin ja laaja-alaisiin uhkiin, kuten hybridivaikuttamisen torjuntaan. Puolustusvoimien toimivaltuuksia puuttua turvallisuushkaa aiheuttavaan miehittämättömään ilmailuun ja lennokkitoimintaan on aiheellista selkeyttää.

2. Mietinnön 2.3 jakso "Kansainvälinen kehitys ja ulkomainen lainsäädäntö", s. 19

Mietinnön 2.3 jaksossa kuvataan miehittämätöntä ilmailua koskevan kansainvälisen ja EU-lainsäädännön kehittymistä ja kerrotaan eräiden viitemaiden kansallisesta sääntelystä. EU-sääntelyn osalta kuvataan siviili-ilmailun turvallisuutta ja Euroopan unionin lentoturvallisuusvirasto EASAA koskevaa perusasetusta (EY) N:o 216/2008 (EASA-asetus). Val-

misteilla olevien muutosten mukaisesti siinä säädettäisiin myös eräistä miehittämätöntä ilmailua koskevista näkökohdista. Sääntelyn suhdetta esitettävään kansalliseen lainsäädäntöön ei analysoida.

Mietinnössä esitetään, että puolustusvoimille annettaisiin toimivaltuudet tiettyjen edellytysten täytyessä puuttua teknistä laitetta tai voimakkeina käyttäen miehittämättömän ilma-aluksen tai lennokin kulkuun. Tällaisista toimivaltuuksista säätäminen kuuluu jäsenvaltioiden kansalliseen toimivaltaan. Mietinnössä esitettyjä perusteluja voitaisiin kuitenkin tältä osin täydentää. Perusteeksi ei riitä se, ettei EU:ssa voitaisi säätää kansalliseen turvallisuuteen ja maanpuolustukseen liittyvistä seikoista. Pelkästään siitä, että tietty asia liittyy kansalliseen turvallisuuteen, ei suoraan seuraa, että kysymys jäisi EU-oikeuden soveltamisen ulkopuolelle. EU-oikeus ulottuu lukuisille toiminta-aloille, joilla on välitöntä tai välillistä merkitystä kansallisen turvallisuuden kannalta. EU:n ja jäsenvaltioiden välisen toimivallanjaon näkökulmasta on kuitenkin selvää, ettei EU:lla ole toimivaltaa säätää kansallisten viranomaisten valtuuksista toteuttaa sisäisen ja ulkoisen turvallisuutensa edellyttämiä toimenpiteitä.

Mietinnössä ei ole ollut mahdollista arvioida, aiheuttaisiko tuleva EU-asetusmuutos ja sen nojalla annettava tekninen EU-lainsäädäntö teknisiä tai muita muutostarpeita esitettävään kansalliseen lainsäädäntöön. Näihin asioihin kiinnitetään huomiota lainsäädäntöehdotuksen jatkovalmistelussa.

3. Mietinnön 3 jakso ”Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys”, s. 50

Mietinnön 3 jaksossa todetaan, että esitykseen sisältyy perustuslain kannalta merkityksellisiä lainsäädäntömuutosehdotuksia. Niitä on arvioitava perusoikeussäännöksiin sisältyvien lakivarausten kannalta ottaen huomioon perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset. Mietinnössä muistutetaan, että rajoitusten on oltava ristiriidattomia Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kannalta. Näitä ihmisoikeusvelvoitteita ei kuvata. Kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden ohella tulevan hallituksen esityksen ko. jaksossa olisi aiheellista viitata myös EU-oikeudesta johtuviin oikeuksiin ja periaatteisiin, erityisesti EU:n perusoikeuskirjaan sekä sitä koskevaan EU:n tuomioistuimen oikeuskäytäntöön. Vaikka EU:n perusoikeussäätely sitoo jäsenvaltioita vain EU-oikeuden soveltamisalalla, on sitä koskevilla tulkinnoilla käytännössä laajempaa tulkinnallista merkitystä.

4. Muita huomioita

Tarve tietojenvaihdon ja muun yhteistyön kehittämiseen ja tehostamiseen EU-jäsenvaltioiden kesken on kasvanut uusiin turvallisuusuhkiin, mukaan lukien hybridiuhkiin, vastaamiseksi.

Suomeen vuonna 2017 perustettu Euroopan hybridiuhkien torjunnan osaamiskeskus tukee keskuksen osallisten pyrkimyksiä tehostaa hybri-

diuhkiin liittyviä valmiuksiaan sekä sietokykyään. Kansainvälistä keskustelua miehittämättömään ilmailuun liittyvistä turvallisuushista olisi luontevaa käydä esimerkiksi Hybridiosaamiskeskuksen ja sen asiantuntijaverkoston kautta.

Janne Kerkelä
Osastopäällikkö,
Alivaltiosihteerin sijaisena

Veera Kojo
Lainsäädäntösihteerin sijaisena